

mu sufiksom *-ov* valja dati prednost pred sufiksom *-in* u tvorbi nazivlja biljnih vrsta. Ova mala nadopuna njegovim razmišljanjima uspostavlja odnos alternantnih sufiksa *-ov/-ev* vezanih uz nenepčanik/nepčanik imenične osnove priloga je metodološkomu pročišćavanju problema i usustavljanju tvorbenih obrazaca.

Nataša Bašić

O JEDNOM RAZLOGU PROTIV PRIDJEVA TREŠNJOV

Kad promatramo razlog Nataše Bašić za pridjeve tipa *trešnjov* iznesen u prethodnome članku, onda treba reći da to nije njezin jedini razlog, ona je inače usmena prigovaračica koju sam spomenuo u 3. broju prošloga godišta. Tamo je iznijela tri prigovora: 1. da nepčanik traži *-e-*, a ne *-o-*; 2. da treba misliti i na primjere kao *Trešnjevka*; 3. da bi *trešnjov* moglo biti samo iz Karadžićeva rječnika i da je prema tome srpska osobina. U odgovoru objavljenom u 3. broju prošlogodišnjega Jezika, str. 105.–108., pokazao sam da ni u jednome prigovoru nema pravo: da nepčanik ne traži automatski *e*, da nije važno što izvedenice kao *Trešnjevka* imaju *-ev-* kad ima drugih izvedenica koje imaju *-ov-*, a da nije srpska osobina dokazao sam hrvatskim potvdama, posebno time što među njima ima i kajkavskih. Sad je razradila drugi prigovor pokušavajući njime obezvrijediti se druge razloge za *-ov*. I kad bi tu imala pravo, to bi bio sam jedan od razloga i ne bi imao onaj opći domet koji mu ona daje. Ne može jedan razlog pobiti nekoliko jednako vrijednih proturazloga. Međutim ni taj njezin razlog nije točan. I danas postoji mjesto *Jalšovec* kod Čakovca. Potvrda je *Imenik naseljenih mjesta Hrvatske* iz 1993. godine. Uz to su se dva mjesta kod Desinića zvala *Jalšovec Gornji*, *Jalšovec Donji*, kako svjedoči »Pregled novog političkog i sudbenog razdieljenje kraljevinah Hrvatske i Slavonije sa alfabe-

tičkim kazalom mjesta na temelju službenih podataka što ga je sastavio Milan Nikolajević«, Zagreb, 1889., str. 108. i 109. Zanimljivo je spomenuti da je u Abecednom kazalu mjesta te knjige prvi zapisan kao *Jalševac*, a drugi kao *Jalševac*.

Kad ćemo kao dokaz uvoditi vlastita imena, onda ja s istim pravom mogu uvesti i prezimena. U *Leksiku prezimena Socijalističke Republike Hrvatske* iz 1976. prema popisu stanovnika iz 1948. u SR Hrvatskoj su te godine postajala ova prezimena: *Jalšovac* (1), *Jalšovec* (372), *Jalšovečki* (21), *Trešnjov* (6), *Višnjović* (3), *Višnjovski* (7).

I što sad? Nagomilavanje istovrsnih podataka. Nije ovdje spor o činjenicama, o njima ćemo se lako složiti, i slažemo se jer nam ne preostaje drugo nego priznati činjenice. Vidmo da pridjeva od imenica koje označuju biljke, a završavaju nepčanikom ima izvedenih sufiksom *-ov* i *-ev*, da izvedenica od tih pridjeva ima s glasovnim sastavom *-ov-* i *-ev-*. Iznošenjem novih činjenica koje to potvrđuju nećemo riješiti ništa. Spor je o određivanju norme na temelju tih činjenica. Ja polazim od dvaju sustava: prvi, od imenica koje označuju osobe i životinje, pridjevi se tvore sufiksima *-ev*, *-ov* i *-in* s raspodjelom prema sklonidbenom tipu i završnom suglasniku *Markov*, *Matošev*, *Krležin*), a od imenica koje označuju biljke, pridjevi se tvore sufiksom *-ov* bez obzira na sklonidbeni tip i završni suglasnik (*hrastov*, *jabukov*, *trešnjov*). Budući da pridjeva prvoga tipa ima na tisuće, a drugoga koja stotina, prvi se tip nameće drugomu, što je u jeziku normalna pojava, brojniji tip nameće se manje brojnima i tako se uništavaju sustavi. Ja sam, i ne samo ja, da se ta dva sustava sačuvaju, da se u kolebljivim slučajevima primjenjuje norma koja će tu težnju podupirati. Nataša Bašić dopušta slabljenje toga sustava, ne doduše u cjelini, nego samo u jednom njegovom dijelu, polovično, dopušta djelomičan prodor prvoga sustava na račun drugoga. Ja mislim da se time ništa ne postiže. Taj prodor ide dalje. Uzmite samo imenicu *palma* i zapitajte kako se tvori pridjev od te

imenice. Odgovor će većinom biti *palmin*, a dobrim dijelom će prevladati i potvrde za *palmin*. Pa ipak, ja sam da pridjev *palmov* dobije prednost. Nema tu nikakve moje samovolje. Ja sam da se osnovni sustav sačuva u što većoj mogućoj mjeri, kao i kod *trešnjov*. I to je sve.

Stjepan Babić

O NEKIM ARGUMENTIMA U RASPRAVI OKO TREŠNJOVOGA I TREŠNJEVOGA

 d prošlogodišnjega se trećega broja Jezika¹ razvija rasprava oko normativnih likova pridjeva izvedenih od imenica ženskoga roda koje znače biljke, odnosno treba li prihvatiti normativni lik na *-ov* ili na *-ev*: *trešnjov/trešnjev*.

Smatrajući korisnom svaku raspravu o normativnim pitanjima u kojoj se raspravlja utemeljeno i oprimjereno, ovoj raspravi želim dati prinos u obliku dviju načelnih napomena koje se odnose na do sada iznesenu argumentaciju o samoj naravi normiranja uz likove *trešnjov/trešnjev*.

Većim se dijelom raspravljajući oslanjaju i pozivaju na dijalekatno stanje, a u svezi je s tim potaknuto i pitanje oko samih temelja normiranja, kako u doba zagrebačke filološke škole, tako i danas — iznesena je tvrdnja da je zagrebačka škola svoju normu temeljila na svim trima narječjima pa bi se i danas moglo nastaviti tim smjerom. Iako je tvrdnja izrečena u svezi s likovima *trešnjov/trešnjev*, odnosno na normiranje općenito.

Postavka da je zagrebačka škola normirala na temelju svih triju narječja samo je djelomično točna — fonološka, morfološka, rječotvorbena i sintaktička razina bile su štokavske, a samo je leksička razina uteme-

ljena na svim trima narječjima i samo se u tom normativnom dijelu na prijelomu stoljeća oštro zaokrenulo prema čistoj štokavštini. U različitoj se literaturi, kao prilog postavci da je zagrebačka škola normirala na temelju triju narječja, obično navode sljedeće Veberove riječi:

»Nebi bilo mudro, da su poprimili ilirci namah krajnju štokavštinu, jer bi tim morali žrtvovati silu dobrih riečih i frazah, kojih štokavština nepozna i zbaciti dosta oblika koji su očividno pravilniji, nego oni koje je miesto njih štokavština u novie vrieme, premda ne skrozinnie razvila... zato su proučivši sva tri nariečja, prihvatili iz štokavštine one oblike kojimi se ona najjače iztiče, a zadržali iz kajkavštine i čakavštine one koji su pravilniji, a još nisu posve izumrli medju štokavci«²

Međutim, u navedenim se Veberovim riječima ne govori o tronarječnom normativnom temelju, nego se govori o odnosu 'krajnje štokavštine' (istočne koju zastupa Karadžić) i štokavštine u kojoj se čuavaju i stariji oblici prepoznatljivi i u ostalim dvama narječjima (zapadne štokavštine koju zastupa zagrebačka škola). Da je tomu tako potvrđuju gramatičari zagrebačke škole u svojim slovnicama — Veberove su i Mažuranićeve slovnice oslonjene na štokavštinu, a poglavito Mažuranićeva slovnica koja uopće kajkavštinu (i izrijeком i jezičnom građom koju opisuje) ne uzima u obzir — Mažuranić kaže da kajkavštinu ne smatra hrvatskim narječjem, a neprestanice upozorava (u morfologiji i tvorbi) na razlike između štokavštine i čakavštine, gradeći normu samo na štokavštini:

»...treba napomenuti da hërvatski jezik ima dva glavna narječja; štokavsko i čakavsko; pa premda se u jednom i u drugom nalazi izvërstnih dëlah književnih iz starije dobe: sasvim tim slu-

¹ S. Babić, Dva tvorbena normativna problema i njihova rješenja, jezik, god. 46., br. 3.; N. Babić, Razdjelba alternativnih pridjevnih sufiksa *-ov/-ev* u nazivlju biljnih vrsta, u ovom broju Jezika.

² A. Veber, Zagrebačka škola, preuzeto iz Polemika o hrvatskoj književnosti, knjiga III., Zagreb, 1982.